

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
Rozdział I	
Formy prawne określania stosunku państwa do związków wyznaniowych	
1. Systematyka stosunków państwa ze związkami wyznaniowymi	27
2. System powiązania	29
3. System rozdziału	34
4. Ustawowa regulacja sytuacji poszczególnych związków wyznaniowych	40
5. Ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego z 1989 r. ...	41
Rozdział II	
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	
1. Rozłam chrześcijaństwa na zachodnie i wschodnie	46
2. Autokefalia	48
3. Początki prawosławia na ziemiach polskich	50
4. Unia i dyzunia	52
5. Prawosławie i unia na ziemiach polskich w czasie zaborów	61
6. Prawosławie w II Rzeczypospolitej	66
7. Dekret z 1938 r.	75
8. Grekokatolicy w II Rzeczypospolitej	80
9. II wojna światowa i pierwsze lata powojenne	82
10. Prawosławie i unia w Polsce po II wojnie światowej	93
11. Wybrane parafie i klasztory prawosławne i unijne	97
12. Przygotowywanie ustawy z 1991 r.	108
13. Ustawa z 4 lipca 1991 r.	117
14. Statut z 1995 r.	122
15. Nowelizacja ustawy w 1997 r.	123
16. Struktura PAKP	125
17. Struktura grekokatolicyzmu	129
18. Podsumowanie	130
19. Dane statystyczne	134

Rozdział III

Kościół Ewangelicko-Augsburski w Rzeczypospolitej Polskiej	136
1. Luteranizm na ziemiach Polskich	136
2. Struktura i sytuacja prawna kościołów luterańskich w okresie zaborów	138
3. Struktura kościelna luteranizmu w II Rzeczypospolitej i działania na rzecz jej częściowego uregulowania prawnego	143
4. Problemy narodowościowe	152
5. Przygotowania do jednolitej regulacji prawnej	155
6. Przygotowanie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego	155
7. Dekret z 1936 r.	157
8. II wojna światowa	160
9. Liczebność ewangelików po II wojnie światowej	162
10. Działalność Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego i zmiany prawne po II wojnie światowej	163
11. Przygotowanie nowej ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego	167
12. Ustawa z 1994 r. i jej zmiany	171
13. Zasadnicze Prawo Wewnętrzne z 1996 r.	174
14. Struktura Kościoła	178
15. Podsumowanie	180
16. Dane statystyczne	182

Rozdział IV

Kościół Ewangelicko-Reformowany w Rzeczypospolitej Polskiej	184
1. Początki kalwinizmu	184
2. Reformacja w Polsce	187
3. Okres zaborów	190
4. II Rzeczpospolita	193
5. Ewangelicy reformowani w Polsce po II wojnie światowej	198
6. Dekrety z 1946 i 1947 r.	199
7. Prawo Wewnętrzne z 1954 r.	200
8. Prawo Wewnętrzne z 1968 r.	205
9. Prawo Wewnętrzne z 1991 r.	207
10. Przygotowanie ustawy z 1994 r.	210
11. Ustawa z 1994 r.	214
12. Struktura Kościoła	218
13. Podsumowanie	221
14. Dane statystyczne	223

Rozdział V

Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w Rzeczypospolitej Polskiej	225
1. Historia metodyzmu	225
2. Początki metodyzmu w Polsce	226

3. II wojna światowa	229
4. Dekret z 1945 r.	232
5. Działalność Kościoła w Polsce po II wojnie światowej	238
6. Zwierzchnicy Kościoła	240
7. Statuty Kościoła	241
8. Prawo Wewnętrzne z 1991 r.	252
9. Przygotowanie ustawy z 1995 r.	253
10. Ustawa z 1995 r.	257
11. Zmiana Prawa Wewnętrznego w 1996 r.	260
12. Struktura Kościoła	262
13. Podsumowanie	263
14. Dane statystyczne	264

Rozdział VI

Kościół Chrześcijan Baptystów w Rzeczypospolitej Polskiej	266
1. Anabaptyzm	266
2. Bracia polscy – arianie	267
3. Baptyzm w świecie	268
4. Baptyzm na ziemiach polskich – wielonarodowy i niedogmatyczny	271
5. Zbory pod panowaniem pruskim	273
6. Zbory w zaborze rosyjskim	274
7. Zbory w zaborze austriackim	277
8. Baptyzm w II Rzeczypospolitej	277
9. II wojna światowa	286
10. Baptyści w Polsce po II wojnie światowej	292
11. Statut z 1968 r.	298
12. Przygotowanie ustawy z 1995 r.	303
13. Ustawa z 1995 r.	304
14. Prawo Wewnętrzne z 1991/1995 r.	311
15. Struktura Kościoła	318
16. Podsumowanie	320
17. Dane statystyczne	321

Rozdział VII

Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w Rzeczypospolitej Polskiej ...	323
1. Adwentyzm	323
2. Adwentyzm na ziemiach polskich pod zaborami	325
3. Adwentyzm w II Rzeczypospolitej	327
4. Sytuacja prawna adwentyzmu w II Rzeczypospolitej	331
5. II wojna światowa	334
6. Adwentyzm w Polsce po II wojnie światowej	335
7. Statut z 1966 r.	341
8. Statut z 1993 r.	344
9. Przygotowanie ustawy z 1995 r.	347
10. Ustawa z 1995 r.	350

11. Statut z 1996/1998 r.	356
12. Współczesny adwentyzm dnia siódmego w świecie i w Polsce	358
13. Podsumowanie	360
14. Dane statystyczne	362
15. Inne wspólnoty adwentystyczne we współczesnej Polsce	363

Rozdział VIII

Kościół Polskokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej	365
1. Kościoły narodowe	365
2. Polski Narodowy Kościół Katolicki	367
3. Starokatolicyzm	373
4. Parafia starokatolicka w Katowicach	377
5. Międzynarodowa Konferencja Biskupów Starokatolickich Unii Utrechckiej	379
6. Polski Narodowy Kościół Katolicki w II Rzeczypospolitej	382
7. Kościół Starokatolicki Biskupa Farena	386
8. II wojna światowa	390
9. Uznanie Kościoła w 1946 r.	392
10. Działalność PNKK w Polsce w latach 1946–1952	395
11. Kościół Polskokatolicki w latach 1953–1995	398
12. Podstawowe Prawo Kościoła z 1966 r.	401
13. Ustawowa regulacja sytuacji Kościoła w 1995 r.	409
14. Ustawa z 1995 r.	414
15. Prawo Wewnętrzne z 1995 r.	416
16. Struktura Kościoła	421
17. Podsumowanie	423
18. Dane statystyczne	424

Rozdział IX

Kościół Katolicki Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej	426
1. Początki mariawityzmu	426
2. Przepisy zaborcze	432
3. Mariawityzm i Unia Utrechcka	437
4. Kościół Katolicki Mariawitów w latach 1909–1921	438
5. Starokatolicki Kościół Mariawitów w latach 1921–1935	441
6. Rozłam w 1935 r.	445
7. Działalność Arcybiskupa Kowalskiego i jego zwolenników w latach 1935–1939	446
8. II wojna światowa	447
9. Mariawici felicjanowscy w Polsce po II wojnie światowej	449
10. Statut z 1967/1968 r.	450
11. Przygotowanie ustawy z 1997 r.	457
12. Ustawa z 1997 r.	466
13. Struktura Kościoła	469

14. Podsumowanie	469
15. Dane statystyczne	472

Rozdział X

Kościół Starokatolicki Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej	474
1. Starokatolicki Kościół Mariawitów po rozłamie w 1935 r.	474
2. II wojna światowa	475
3. Starokatolicki Kościół Mariawitów w Polsce po II wojnie światowej	476
4. Statut z 1967 r.	478
5. Przygotowanie ustawy z 1997 r.	484
6. Ustawa z 1997 r.	486
7. Struktura Kościoła	488
8. Podsumowanie	489
9. Dane statystyczne	490

Rozdział XI

Kościół Zielonoświątkowy w Rzeczypospolitej Polskiej	492
1. Charakterystyka ruchu zielonoświątkowego	492
2. Zielonoświątkowcy na ziemiach polskich do końca II wojny światowej	496
3. Pierwsze dwa lata po II wojnie światowej	499
4. „Pierwszy” Zjednoczony Kościół Ewangeliczny w latach 1947–1950	500
5. „Drugi” Zjednoczony Kościół Ewangeliczny w latach 1952–1988	504
6. Statut z 1959 r.	506
7. Rozwiązanie ZKE	514
8. Dane statystyczne Zjednoczonego Kościoła Ewangelicznego	520
9. Kościół Zielonoświątkowy od 1988 r.	520
10. Prawo Wewnętrzne 1992/1996 r.	522
11. Przygotowanie ustawy z 1997 r.	524
12. Ustawa z 1997 r.	530
13. Prawo Wewnętrzne 2000/2002 r.	534
14. Dane statystyczne Kościoła Zielonoświątkowego	540
15. Związki wyznaniowe zielonoświątkowe poza Kościołem Zielonoświątkowym	541
16. Podsumowanie	546

Rozdział XII

Określanie stosunków między Rzeczpospolitą Polską a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi w świetle Konstytucji z 1997 r.	549
1. Podstawy proceduralno-konstytucyjne ustaw o stosunku Państwa do kościołów w latach 1991–1997	549

2. Forma określania stosunków między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi w projektach i propozycjach konstytucyjnych	553
3. Artykuły 25 i 53 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej	566
4. Umowy między państwami i kościołami	570
5. Przepisy wyznaniowe państw, które przeszły transformację ustrojową	584
6. Opinie ekspertów Rady Europy dotyczące Gruzji	593
7. Stanowisko Komitetu Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie sprawozdania polskiego	598
8. Interpretacja artykułu 25 ust. 5 Konstytucji RP	599
9. Wpis kościołów i innych związków wyznaniowych do rejestru ...	613
10. Tzw. nowe ruchy religijne	616
Zakończenie	621
Bibliografia	639
Źródła	639
Akty normatywne (teksty aktów normatywnych i orzeczeń sądowych, zbiory ich tekstów, organy promulgacyjne)	639
Sprawozdania parlamentarne	641
Źródła drukowane i wydawnictwa źródłowe	641
Źródła rękopiśmienne, wydruki z internetu i ekspertyzy	643
Literatura	644
Indeks nazwisk	658